

HÓMO

NO

informatieblad
TILBURG-MATAGALPA

- Berichten uit Matagalpa • Leven in tijden van corona in Nicaragua • Knappe indiaanse •
- Koffieboeren verdienen onze steun • Tussen meerdere crisissen regeert het gendergeweld •

COLOFON

REDACTIONEEL

¡Cómo No!, het informatieblad over de Stedenband, wordt uitgegeven door Amigos de Matagalpa van Stedenband Tilburg-Matagalpa. **¡Cómo No!** verschijnt drie maal per jaar met een oplage van 500 exemplaren en is ook te lezen op onze website, onder de tab Meer informatie. Voor een gratis abonnement kunt u zich wenden tot de Stedenband Tilburg-Matagalpa:

Adres: Beneluxlaan 74
5042 WS Tilburg
Tel: 013-5368706
E-mail: stedenband@tilburg-matagalpa.nl
Web: www.tilburg-matagalpa.nl
Bank: NL53 RABO 0170 2385 63 of
NL98 INGB 0002 7835 14
De Stedenband is geregistreerd bij ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen).

Redactie

Marian van Stiphout
Toon Oomen
Miranda van der Klaauw
Herman Fitters
Louise Donjacour
Siska van Vliet

Vormgeving

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

Foto voorpagina

foto: internet

Drukwerk

Drukkerij Mezclado

Afwerking

de Bundel

ISSN: 0920 2315

Potlood

Ik had me met mijn bord geroosterde rode kool met kikkererwten en tzatziki op schoot voor de tv genesteld in afwachting van de verkiezingsuitslag die zich -zoals ik dacht- de komende uren langzaam zou ontvouwen, toen plots, boem! om 21.00 uur de cijfers van de eerste exitpoll werden getoond. Het was meteen duidelijk dat het helemaal niet meer spannend zou worden en dat ik de komende vier jaar een regering zou krijgen die niet zou doen wat ik graag wilde. Elk volk krijgt de leiders die het verdient, zo luidt het spreekwoord*, maar hier had ik verdorie niet voor gekozen.

Hoe vele malen erger, dacht ik toen, moet het voelen als er tijdens verkiezingen niets te kiezen valt omdat het niet uitmaakt wie je kiest, of als de winnaar al bekend is omdat je in een schijndemocratie woont zoals in Nicaragua.

1054 vakjes bleek ik rood te kunnen kleuren toen ik in het stemhokje het stembiljet had opengevouwen, 1054 kandidaten, eenendertig partijen (om een voor mij duistere reden ontbrak partij achtentwintig op mijn formulier). Ik mocht er natuurlijk maar één rood maken wilde mijn stem geldig zijn, maar ik had wél iets te kiezen. Dus mocht ik niet mopperen, al was het wel enigszins teleurstellend dat ik het rode potlood niet mee naar huis kon nemen, het zat gewoon zoals andere jaren vast aan een kettinkje. Wel beter voor het milieu, dat dan weer wel.

Marian

* als eerst gebezigd door de Savoyaanse graaf Joseph de Maistre, contrarevolutionair, conservatief en met een afkeer van de achttiende-eeuwse verlichtingsfilosofie, ook niet my cup of tea

I N H O U D

Berichten uit Matagalpa	Janett Castillo en	
	Maria Auxiliadora Romero	3
Leven in tijden van corona in Nicaragua	José Alfredo Montenegro	4
Knappe indiaanse	Dr. Franklin René Rizo Fuentes	5
Koffieboeren verdienen onze steun	Toon Oomen	7
Koffie uit Matagalpa in Tilburg?	Miranda van der Klaauw	8
Tussen meerdere crisissen regeert		
het gendergeweld	Noelia Gutiérrez	9
Beleid Mondiale Bewustwording per 2021	Miranda van der Klaauw	11
Over <i>Het Steentje (El Granito)</i>	Toon Oomen	12
Even terug in de tijd	Marian van Stiphout	13
Bezoek onze boekwinkel!	Miranda van der Klaauw	18
Kort nieuws, Geen feest, wel meedoen!	Herman Fitters	19
Dé foto van <i>¡Cómo No!</i>	Sandra de la Combé	20

Jaarverslag STM 2020 ingevoegd in het hart van het blad

Berichten uit Matagalpa

Als redactie van de ¡Cómo No! hechten we aan het hebben van een nauw contact met Matagalpa. Vaak nodigen we onze vrienden uit om een bijdrage te leveren aan ons blad, zodat we uit de eerste hand informatie verkrijgen. Deze keer hebben we een enkele bijzondere bijdragen ontvangen en wel van goede vrienden van ons Comité Mano Vuelta. Het eerste is van Janett Castillo, al lange tijd bestuurslid in het comité en het tweede is van Maria Auxiliadora Romero, al jaren actief en betrokken bij het werk van de Stedenband in Matagalpa.

Sergio Saézn López
foto: Movimiento Comunal

Sergio (midden) op bezoek in Tilburg in 2000
foto: Miranda van der Klaauw

Chilo van Movimiento Comunal op haar werkplek
foto: Toon Oomen

Frans Couwenberg (midden) met Janett en Manuel van Movimiento Comunal
foto: Andre Dröge

Sergio

We gedenken, twee jaar na het overlijden, Sergio Saézn López. Hij was voor ons een broer, een vriend en collega. Op 24 januari 2021 is het twee jaar geleden dat onze broer en collega afscheid nam. Sergio was een milieuactivist die zich inzette voor het beschermen van de rechten van Moeder Aarde en hij was een onvermoeibare maatschappelijke strijder. Hij was een echte leider, die het voortouw nam bij initiatieven voor milieubescherming. Met steun van onder meer de Stedenband met Tilburg startte hij ecologische brigades waaraan jongeren uit verschillende wijken en gemeenschappen van het departement Matagalpa deelnamen. Zij droegen bij aan het verbeteren van waterbronnen door middel van herbebossing en het bouwen van gemeenschappelijke kwekerijen. Sergio was ook zeer belangrijk bij de ontwikkeling van de verbeterde houtfornuizen om de luchtvervuiling in de huizen tegen te gaan. Hij werkte tijdens één van de werkbezoeken van de miliegroep van de Stedenband samen met onze vrienden Ingrid, Herman, Donna, Miranda, Jan Vugts en anderen.

We herinneren Sergio met veel liefde als een veelzijdig milieuactivist, zowel in Nicaragua als in Midden-Amerika. Twee jaar na zijn afscheid zet onze partner Movimiento Comunal het werk voort dat Sergio begonnen was, namelijk het beschermen van het milieu en van Moeder Aarde alsook van het goede leven (*el buen vivir*).

Janett Castillo

vertaling: **Mirjam Udo**

Een persoonlijke impressie over verbonden landen

Nicaragua is bekend als het land van meren en vulkanen, Nederland als het land van dijken, molens en prachtige tulpen. Voor alles: ik ben weg van de musea en de geschiedenis van Nederland. Ik heb Nederland mogen bezoeken.

Welnu, in de jaren tachtig was de solidariteit met Nicaragua enorm groot. Wij in Matagalpa ontvingen Nederlandse bezoekers voornamelijk uit Tilburg vanuit de Stedenband en zo begonnen de culturele uitwisselingen waaruit Comité Mano Vuelta kon ontstaan. Ik herinner me veel momenten die we samen beleefden en ik zie de leden van de milieubrigade nog voor me: André, Mairian, Theo, Donna, Ingrid, Wil en vele anderen. Speciale waardering heb ik voor Miranda, die onze talenkloof dichtte. Ook de twee Francisco's, waaronder Francisco con barba, Juan Paloma, Toon Oomen, Jan Vugts en ga zo maar door.

Samen met deze mensen zetten we vanuit Movimiento Comunal projecten op ter bescherming en behoud van het milieu. Samen met de Stedenband werken we met mensen uit onze gemeenschap aan bewustwording door middel van voorlichting en ook aan alternatieven. In 2020 is het project Huellas Ecológicas (ecologische voetafdrukken) uitgevoerd. In dat kader hebben we bomen geplant ter verbetering van de leefbaarheid en mensen gestimuleerd weer natuurlijke geneesmiddelen op traditionele wijze te gaan gebruiken. Tijdens de pandemie is gebleken dat deze heel effectief de symptomen van Covid-19 verminderen. De 'ecologische voetafdrukken' tussen de twee zustersteden Matagalpa en Tilburg zijn levendig, actief, actueel en met elkaar verbonden in 'Mano Vuelta'.

Matagalpa, januari 2021

Maria Auxiliadora Romero (Chilo)

vertaling: **Kirsten Michels**

Leven in tijden van corona in Nicaragua

Angst, twijfel, onzekerheid beheersten de mensen in Nicaragua toen werd gemeld dat er een wereldwijde pandemie naderde, afkomstig uit China. Wat zou er kunnen gebeuren in de nabije toekomst? Hun geest, hun benen en armen, de economie, de gezondheidszorg, alles verlamde. Deze wereldgebeurtenis veranderde de manier van denken en leven, te beginnen met de tijd waarin we in de eenentwintigste eeuw leven: vóór en ná corona, een grote verandering van onze gewoontes, onze relaties, onze manier van samenleven.

Theorieën

Het was al snel duidelijk dat de theorieën en maatregelen die in de wereld opkwamen en genomen werden, niet de verwachte resultaten gaven om de virusinvasie te beheersen. Op de eerste plaats kan men constateren dat de eerste benadering, met de quarantaine, de lockdown en de opsluitingen niet het gewenste effect gehad hebben om de besmettingen te stoppen. De WHO zei dat covid-19 een endemische ziekte zou worden, dus zodra de quarantaine en de opsluitingen voorbij zouden zijn, zouden de mensen aan het virus blijven blootgesteld.

De tweede benadering, meer een pragmatische theorie, stoelt op die van Darwin: natuurlijke selectie door survival of the fittest, gebaseerd op de aanname dat een organisme overleeft dankzij evolutionaire veranderingen en aanpassingen aan de omgeving. Organismen die niet meeveranderen of zich aanpassen, sterven uit.

De derde benadering is die van de groepsimmunitet zoals die in Zweden is toegepast, in dit ontwikkelde land werden de normale niveaus van besmetting en sterfgevallen overschreden. Een replica hiervan zagen we in Nicaragua, weliswaar met meer kritiek. Publieke sectoren bleven aan het werk, de scholen bleven open en er kwamen een dynamiek van voorlichting, psychologische sessies en een voortdurende oproep om niet te wanhopen en niet hysterisch te reageren noch zich in isolatie terug te trekken, maar wel een gezondheidsprotocol op te volgen op elke locatie, dus zowel op het werk als thuis.

Drie benaderingen

Uiteindelijk pasten we in Nicaragua alle drie de benaderingen toe en waren we statistisch gezien een van de landen met de minste sterfgevallen ter wereld, en een van de weinige landen waar we het schooljaar met persoonlijke contacten konden afsluiten. Zo waren we ook een van de weinige landen met een grote export, de meeste in de regio, en we hadden volle honkbalstadions om de finale van de competities van de Germán Pomares (amateur-basketballiga) en de Professional Baseball League te zien.

Monster

We moeten ons aanpassen. Toch zijn er burgers die nooit een mondkapje gebruiken, er zijn mensen die nooit gestopt zijn met werken, er zijn er die zich niet houden aan de lockdown, maar gelukkig zijn er velen die zich wel aan de regels houden, zoals vervoerders in hun vrachtwagens. Ook zijn er landgenoten en vrienden die niet meer bij ons zijn, ze zijn getroffen door het dodelijke coronavirus.

We verwachten het vaccin in maart 2021 en we doen voorzichtig ons werk in dit nog nieuwe jaar. Maar velen gaan door alsof er niks gebeurd is, ze hebben het monster met de naam corona niet in de gaten en doen alsof alles normaal is.

José Alfredo Montenegro;

docent en lid van Comité Mano Vuelta

vertaling: **Toon Oomen**

honkbal in Nicaragua ten tijde van corona
foto: EFE/Jorge Torres / Confidencial

foto: internet

Knappe indiaanse

Ik ben die knappe indiaanse. die met de lange vlechten, de flirt van je dromen. Ik ben die indiaanse vrouw, door en door, schelms, zo een waarvan je altijd gedroomd hebt dat ze zo zou zijn. Ik ben die indiaanse die haar jeugdigheid heeft bewaard, ondanks haar vele kinderen.

Ik herinner mij dat ik, toen ik jonger was, iedere ochtend ging wandelen, om mijn lange vlechten te laten zien, die hingen tot aan mijn heupen, vlechten die nog vochtig waren door de altijd aanwezige bries in mijn dorp. Ik gebruikte een parfum dat rook naar het aroma van koffie en naar bloemen uit het bos, want om eerlijk te zijn: ik ben een heel kokette indiaanse geweest; hoeveel vleierende complimenten heb ik wel niet gekregen van mijn aanbidders. Het is dat u wilt dat ik daarover vertel, maar veel mensen die mij kwamen bezoeken, -weliswaar niet zomaar- wanneer die mij zagen, werden zij altijd verliefd op me en wilden niet meer weggaan, en dus velen bleven hier, Amerikanen, Duitsers, Spanjaarden, Hollanders, Zweden, Italianen, kortom uit alle streken, ach, ik ben nu eenmaal aantrekkelijk: waarom zouden ze niet verliefd worden op een frisse indiaanse, die rustig is, huiselijk, actief en bovenal trouw.

Oh, maar er zijn er veel die zich afvragen: wat heeft deze indiaanse dan dat ik niet heb? Ach, zij weten niet dat hij die naar mij toe komt, komt om te blijven, want ze raken verliefd op mijn eenvoud, gastvrijheid, veiligheid, het pittoreske, de onbevangenheid die ik uitstraal en omdat ik -onnodig te zeggen- aan alle voorwaarden voldoe

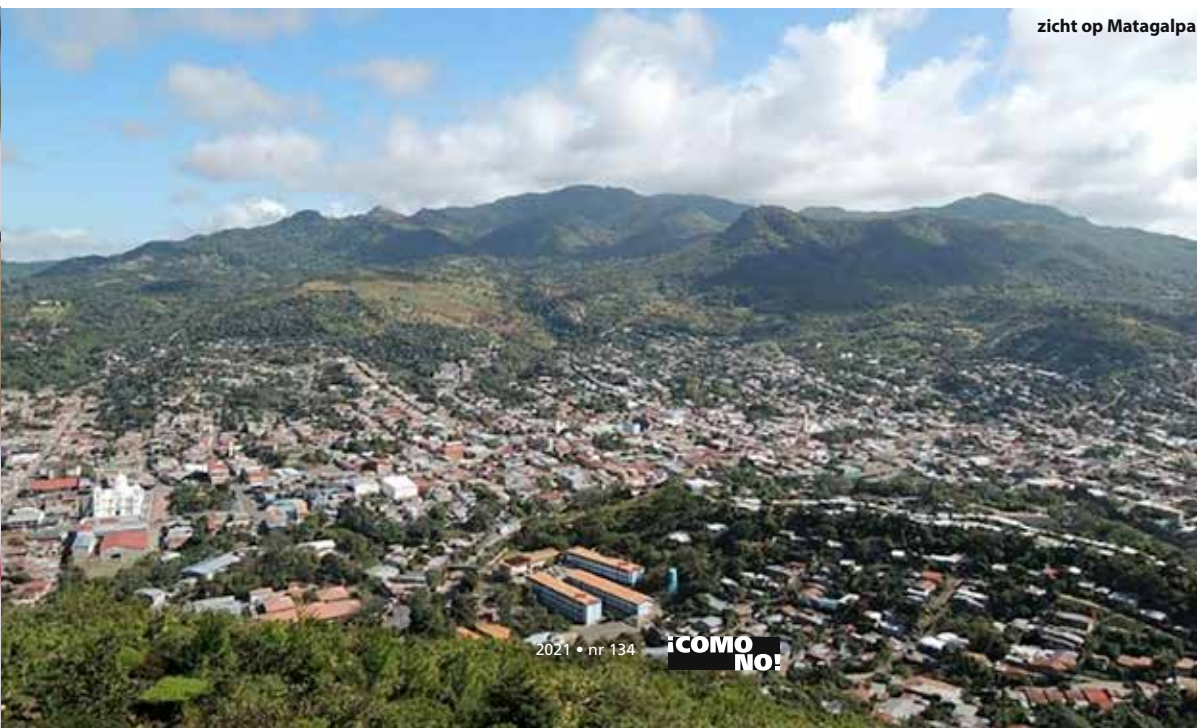
om met mij samen te leven. Want zoals mijn zoon Meyerber zei: 'De mooiste vrouwen wonen in Matagalpa en staan garant voor echte liefde'. Mijn zoon had helemaal gelijk: Dat is wat ik ze geef, die echte liefde, ik maak ze jeugdig en dat maakt het verschil!

Vandaag de dag voel ik me -hoewel ik geen jonge meid meer ben- in de kracht en bloei van mijn leven, op en top een indiaanse, op en top een hardwerkende vrouw.

Ik herinner mij dat, wanneer ik de verjaarsfeesten van mijn stad afliep, ik mijn haar steeds opgebonden had met een strik en er een kam in droeg die je kon zien schitteren en glanzen met de stralen van Koning Zon door heel de stad. En dan danste ik trots door de straten en vanaf Park Darío tot Park Morazán lonkten verscheidene indianen naar me, draaiden om me heen. Ik herinner me alleen nog die ene zin: 'God, o God! Wat een schoonheid!' En ik, zoals altijd heel behaagziek, danste maar rond, tot ik ze, kwijlend naar mij, achterliet. Jaja. Het is wel zo dat die vleierende complimenten van vroeger eigenlijk wel mooi waren en ook heel respectvol. Het was leuk om naar zo'n compliment te luisteren. Dat is tegenwoordig wel anders ... Ach, dat waren nog eens tijden; die komen niet meer terug.

Ik herinner me nog hoe verrukkelijk ik het vond de heuvel El Calvario op te klimmen. Wat bewaar ik dierbare herinneringen aan deze schitterende plek. Toen ik nog jong was klom ik omhoog met andere indiaanse meiden om de frisse lucht in te ademen, waarin de geur zat van cipressen en koffiebloesem. Ik wilde dat ik vleugels had en kon vliegen, maar wie zou er geloven dat meneer de burgemeester aan ons verlangen tegemoet zou komen om >>>

zicht op Matagalpa

'De mooiste vrouwen wonen in Matagalpa en staan garant voor echte liefde'

vleugels te hebben en te vliegen in deze onheilspellende omgeving die ze baldakijn noemen.

En hoe kan ik de Apante-heuvel vergeten, mijn immer aanwezige waker, die met zijn dicht begroeide bossen en struiken en zijn majestueuze hoogte, ons altijd beschutting biedt en ons beschermt met zijn frisse en aangename motregen. En het kruis –ik vergat het bijna– dat verbeeldt de overwinning van Christus over de dood en de zonde, zoals ze zeggen.

Ik herinner me de rivier. Dat is altijd mijn favoriete plek geweest. Daar nam ik een bad, gezeten op een rotsblok. Als ik mijn kleren gewassen had, goot ik water uit over mijzelf met de *jícaras*, gemaakt van kalebassen, die mijn maatjes, geboren Matagalpezen, meebrachten. En dat steeds brutaal rondkijkend naar alle kanten, of soms een indiaan naar me keek, of –God verhoede– mijn moeder.

Ach, dat waren nog eens tijden! Voor de lunch had ik altijd mijn kom *pozol**, een grote kalebas met water, een handje zout en een groot stuk stroopkoek. Mmmm, zo lekker! En als ik dan de maïsrestjes door mijn keel voelde glijden, voelde ik me als herboren!

Onvergetelijk was het wanneer wij met de hele familie op de stoep voor het huis op schommelstoelen zaten met een *cumba de tibio* of met *pinol con leche con pelotitas*** , zoals wij indianen zeggen, met wat boterkransjes, mmmm. Die tijden komen nooit meer terug.

Ik, een indiaanse, met die typische sprankelende glans die God me gaf, blijft de afgunst opwekken van velen die, aangetrokken door mijn natuurlijkheid, voor altijd bij me zullen blijven. En die zullen zonder ophouden erkentelijk zijn aan mijn kinderen die mij uiterst liefdevol hebben weten te verzorgen. Toch voel ik dat de jaren vat op mij krijgen –dat ontken ik niet. Dus voel ik me ondertussen wel vermoeid, maar ik blijf nog steeds aantrekkelijk. Ach, ze zouden willen dat ze waren zoals ik: jong van hart. Zoals het gezegde luidt: geef ouderen de ruimte. En dan blijven ze voor altijd opperbest.

Zo oud als ik ben, met mijn 159 jaren, er draaien nog velen om mij heen. En ik ben nog steeds sexy en trots. Ik zie ze vanuit mijn ooghoeken en glimlach, als om te zeggen: Ik vind het leuk dat ze met mij flirten. Dat maakt dat ik me jonger voel. Ik geloof namelijk dat die schelmse aard pas sterft als God mij haalt. Zo zijn de indiaanse vrouwen uit Matagalpa, dit indiaanse Matagalpa dat op 159-jarige leeftijd een zuster heeft die Tilburg heet, van 37 jaar oud en vandaag de dag zijn we nog steeds bij elkaar.

Ach, vrienden! Hoe zijn die jaren voorbijgegaan! Maar het is niet voor niets geweest. Hier heb ik mijn kleine herinneringen, tussen deze heuvels. Om nog te zwijgen van de rivier, als ik me baadde, daar baadde in de apen-en slangenvijver. Ik heb genoten van mijn jaren samen met mijn zonen, zo waardevol voor Nicaragua: onder andere Carlos, Tomás, Rubén, Edén. Het zijn mijn uitverkoren zonen, ze zijn mijn trots.

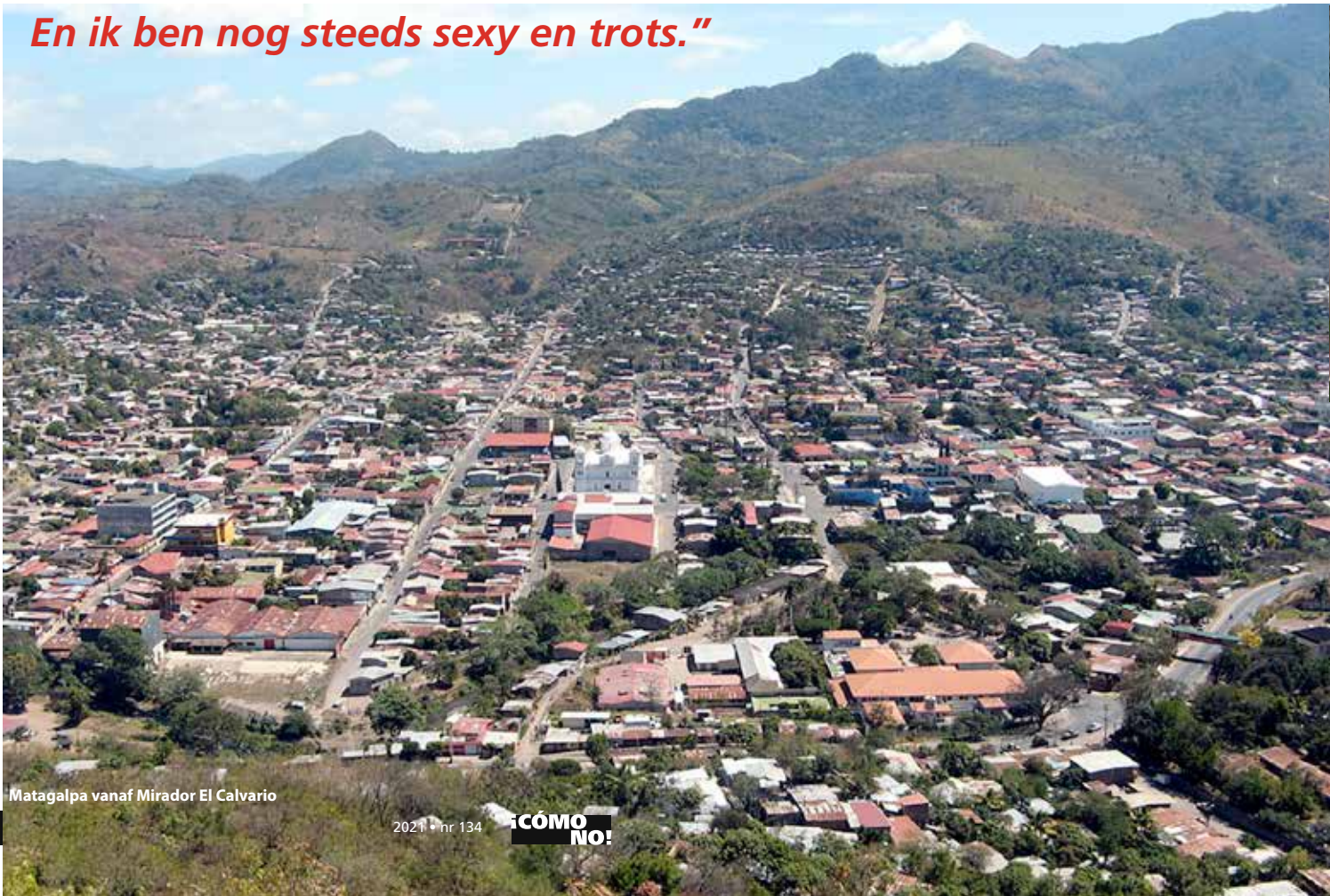
Velen vragen mij hoe oud ik ben. Ik zeg tegen ze dat de leeftijd die ik heb niet van belang is: Ik heb de leeftijd die ik nu eenmaal heb en ik zeg hun dat ze zich niet moeten richten op mijn leeftijd, maar met mij moeten vieren; geniet van mij, werk voor mij en draag bij aan mijn ontwikkeling, opdat wij deze schone parel kunnen koesteren, die briljante parel. De Parel van het Noorden: Matagalpa.

Matagalpa, januari 2021
Dr. Franklin René Rizo Fuentes
vertaling: **Pieter Jong**

* *pozol* is een drank van gefermenteerde maïs

** *cumba de tibio* is een warme drank; *pinol con leche con pelotitas* is een drank met maïs, cacao en een soort balletjes of ronde koekjes

**“Zo oud als ik ben, met mijn 159 jaren,
er draaien nog velen om mij heen.
En ik ben nog steeds sexy en trots.”**

Matagalpa vanaf Mirador El Calvario

Koffieboeren verdienen onze steun

'Ook de koffieboeren worden getroffen door de coronacrisis.'

'Marktwerking brengt de prijs van de koffie niet omhoog.'

Een paar uitspraken van onderzoekers in de Koffiebarometer, waarin Hivos, Solidaridad en Oxfam België participeren. Door problemen zoals de ziekte koffieroest en de aanhoudende droogte, die wijst op klimaatverandering, hebben de boeren het zwaar te verduren. Als Stedenband steunen we onder andere dáárom boeren en boerinnen van een paar kleine coöperaties in San Ramón, een dorp vlakbij Matagalpa. En dus willen we in de *¡Cómo No!* de lezer regelmatig op de hoogte houden van ontwikkelingen in de koffiesector, zo ook in dit nummer. Ging het vorige keer over een individuele ondernemer, nu gaan we enkele algemenere ontwikkelingen toelichten.

Ook koffieboeren slachtoffer van Covid-19

De hele wereld lijdt onder de huidige coronacrisis, de een meer dan de ander. Er zijn gelukkig ook uitzonderingen: een sector die profiteert van de lockdown is de supermarkt. In Nederland wordt er

veel over gezegd en geschreven.

Covid-19 heeft de hele wereld in zijn greep, dus ook de koffiesector. Het is de zoveelste crisis voor de koffieboeren. Vorig jaar is er meer koffie geproduceerd dan de wereld heeft kunnen drinken. De consumptie is afgenomen, onder meer door de sluiting van de horeca, terwijl het aanbod gelijk bleef. Niet alleen corona legt de kwetsbaarheid van de koffiesector bloot; zo was er in 2008 de financiële crisis, jaren daarna de koffiezieke koffieroest in Latijns-Amerika en in 2016-2017 een extreme droogte. De klimaatverandering voelt de koffieboer ook in zijn plantage (vaak een akkertje). Zo moet de koffieboer in de regio Matagalpa het steeds hogerop zoeken om dezelfde kwaliteit te garanderen. De beste koffie wordt namelijk (nu nog!) geogst op een hoogte van minimaal zeventienhonderd meter.

De koffieprijzen en zijn gevolgen

De productiekosten liggen op een 1,40 dollar per pond, terwijl de opbrengst daalt tot soms 1,21 dollar per pond. Het laat zich raden dat dit niet lang vol te houden is. De koffieproducenten hebben een inkomen van ongeveer twee dollar per dag en dat leidt tot een erg armoedig bestaan. Ze hebben haast geen geld voor de basisbehoeften (eten, drinken, woning), voor gezondheidszorg, voor onderwijs. We zien het met eigen ogen in de regio Matagalpa, hun leefwijze, hun behuizing, het eenzijdige voedsel. En voor hen geldt: de productiekosten stijgen, de marktprijzen dalen. Eén van de gevolgen: kinderen trekken liever naar de stad dan dat ze het bedrijf(je) overnemen. De gemiddelde leeftijd van de boeren is rond de zestig jaar. Veel kennis en ervaring verdwijnen uit de koffieteelt. Het brengt dus een risico voor de langere termijn met zich mee. De genoemde Koffiebarometer stelt dan ook dat de koffiebranders en -handelaren (vaak grote bedrijven) een cruciale rol spelen in het aanpakken van urgente ecologische en sociale problemen in de koffiesector. Ze verdienen miljarden dollars aan de koffiebonen, cappuccino's, koffiepads en filterkoffie. Het is een grote noodzaak dat een veel groter deel van de opbrengsten naar de koffieteelt gaat en dan niet uit liefdadigheid, maar uit verantwoordelijkheid. Deze barometer toont ook aan dat deze bedrijven totaal géén prioriteit geven aan de belangrijkste ontwikkelingsdoelen. Tuurlijk, de koffieboer probeert het hoofd boven water te houden. Hij/zij zoekt manieren om te overleven. Zo probeert hij/zij bijvoorbeeld een nevenactiviteit op te zetten, bijvoorbeeld een extra kamer op zijn erf voor een geïnteresseerde toerist. Dit om de inkomsten enigszins te verhogen. Of om dan maar wat grond op te offeren voor een ander gewas, dat meer opbrengt. Dit laatste is weer zeer nadelig voor de grondstructuur, maar 'nood breekt wet'.

Koffiestaking als middel voor verandering?

De consument merkt weinig van wat hierboven geschreven staat, in de supermarkt zien we geen prijsdaling. Hij of zij is zich nauwelijks bewust van het probleem in de koffiesector. Willen we koffie blijven drinken, dan moeten we voorkomen, dat er in 2050 geen koffie meer verbouwd wordt. Dan moeten we andere koffie gaan drinken: fair trade koffie, wat wil zeggen: koffie verbouwd onder menswaardige omstandigheden, met een prijs, die juist voor de koffieboer en -boerin een rechtvaardig inkomen garandeert. Wellicht zal een koffiestaking grote koffiebedrijven dwingen tot een ander beleid.

Toon Oomen

bron: de Koffiebarometer

koffieroest
foto: internet

sorteren van koffiebonen op berg Apante

foto: Miranda van der Klaauw

Koffie uit Matagalpa in Tilburg?

Zou dat niet geweldig zijn? Om in Tilburg te kunnen genieten van koffie uit de bergen van ons geliefde Matagalpa? Zoals de vraagtekens al aangeven, zijn we nog niet zover. Maar we zijn wel flink gevorderd met het uitpluizen van het hele traject dat nodig is om dit voor elkaar te krijgen.

vrouw plukt koffiebesen
foto: Cecocafen

Studenten

Omdat Fontys-studenten die de minor Global Development Issues volgen nu geen buitenlandstage kunnen doen, worden meer opdrachten in Nederland uitgevoerd. Zo kwamen wij in contact met twee studenten bedrijfskunde die hun schouders onder dit plan hebben gezet. Student **Dominik** heeft de aanvoerkant in kaart gebracht en gezocht naar importeurs die koffie uit Matagalpa verkopen. Ook heeft hij berekend wat het kost om de koffie in Tilburg te krijgen. Daarnaast zijn samples van de oogst van dit jaar opgevraagd bij onze partner Cecocafen (die ook koffie van de coöperatie UCA San Ramón verwerkt) zodat we een goed beeld hebben van de kwaliteit van de koffie. Tegelijkertijd heeft student **Mark** in Tilburg een marktonderzoek gedaan bij de achterban van de Stedenband, bij bevriende scholen en bij organisaties en koffietentjes in de stad. Vrijwilliger en koffieliefhebber **Sander** en ondergetekende begeleidden de studenten. Sander heeft de koffie ook, samen met een koffie-expert, geproefd en geconcludeerd dat de koffie lekker van smaak en van goede kwaliteit is. En natuurlijk gaat het om fairtrade koffie.

Resultaten

De resultaten zijn zeer bemoedigend. De voorlopige conclusie is dat het haalbaar is om een pallet koffie naar Tilburg te halen en dat er voldoende afzetmogelijkheden zijn. Maar om een solide business case te hebben, gaat Dominik de komende maanden zijn major stage gebruiken om een nog beter beeld te krijgen van de wensen van de potentiële klanten. Ook gaat hij het laatste deel van de keten in kaart brengen: het branden van de koffie, het malen, verpakken en etiketteren en hoe dat allemaal te organiseren. Als alles goed verloopt, hopen we voor de zomer zover te zijn dat we inderdaad allemaal dat kopje koffie uit de bergen van ons geliefde Matagalpa kunnen drinken. En als we met de winst dan weer de koffieboeren van de UCA San Ramón kunnen ondersteunen, is dat toch prachtig?

Miranda van der Klaauw

Tussen meerdere crisissen regeert het gendergeweld

In de zes maanden na de eerste gerapporteerde besmetting van Covid-19 in Nicaragua -op 18 maart 2020- bleef het land het enige land in Latijns-Amerika dat geen mobiliteitsbeperkingen oplegde als maatregel om het virus in te dammen. De autoriteiten weigerden de pandemie als een nationale noodsituatie onder ogen te zien. Evenmin werden er specifieke plannen uitgevoerd om geweld tegen vrouwen te bestrijden.

**Nicaragua:
sin medidas contra el COVID-19
ni contra la violencia de género**

**'Nicaragua: geen maatregelen tegen corona,
noch tegen gendergerelateerd geweld'**
illustratie: Mónica Ferrey

Maryce Mejía, van Red de Mujeres Contra la Violencia
foto: Cortesi

Terwijl de hele regio in quarantaine was, waren er tussen maart en juni 2020 volgens de cijfers verzameld door het Voces Observatory, zeventien vrouwen het slachtoffer van femi-cide in Nicaragua. De nationale politie publiceerde slechts elf femiciden tussen februari en augustus van dat jaar. (In 2019 meldde de Voces Observatory 63 femiciden, in tegenstelling tot de politie die melding maakte van twaalf gevallen.). Het verschil zit hem in het feit dat de Nicaraguaanse politie en instituties alleen die moorden als femicide beschouwen die zijn gepleegd door de partners en ex-partners van de slachtoffers; de misdaden die gepleegd zijn in de publieke sfeer classificeren ze als moord. De dood van een elfjarig meisje, verkracht en vermoord door twee circusartiesten, geldt niet als vrouwenmoord; noch de dood van een negentienjarig meisje, dat in een put gegooid werd nadat ze zich verzet had tegen het seksueel geweld dat haar werd aangedaan. 'Het belang van de autoriteiten om dit onderscheid te maken is het verbergen van het ernstige probleem van geweld tegen vrouwen dat in Nicaragua bestaat. Men wil op internationaal niveau doen voorkomen dat het land het goed doet, dat er hier gelijkheid heerst en dat er niet zo veel geweld is, het is een gebrek aan erkenning van een probleem dat ons allemaal aangaat', waarschuwt Nancy Mora, lid van de Red de Mujeres del Norte Ana Lucila.

Hulpcentrales

Maar de toename van geweldsituaties tijdens de pandemie blijkt niet alleen uit vrouwenmoorden. Hoewel het niet mogelijk was om toegang te krijgen tot de officiële cijfers die werden bijgehouden door de vrouwenpolitiebureaus –28 daarvan zijn tot dusverre dit jaar heropend– meldde het netwerk van vrouwen tegen geweld (Red de Mujeres contra la Violencia; RMCV) een toename met dertig procent. Er zijn 29 centra voor vrouwen verspreid over het hele land, waaronder vier opvangcentra voor vrouwen en meisjes die een hoog risico lopen. Maryce Mejía, contactpersoon bij RMCV, zegt dat op basis van de grote hulpvraag en gezien de onmogelijkheid om alle zaken persoonlijk te behandelen, er in juni een servicelijn werd geopend om vrouwen telefonisch emotioneel te kunnen ondersteunen en te adviseren op juridisch gebied. Naast de RMCV-hotline, sinds het midden van het jaar 2020, biedt ook de Red de Mujeres del Norte Ana Lucila telefonische hulp aan vrouwen, vooral in het noorden van het land, en ook de Nicaraguaanse Evangelische Universiteit, die zich voornamelijk richt op de hoofdstad. Deze twee hulpcentrales worden beheerd door vrijwilligers.

Bemiddeling

In Nicaragua zijn er geen richtlijnen vanuit de regering om specifieke situaties van geweld tegen vrouwen aan te pakken, zoals dat wel het geval is in verschillende andere Latijns-Amerikaanse landen. Nummer 118 van de nationale politie ontvangt deze klachten samen met alle andere klachten over criminele activiteiten. Er is daar geen aandacht voor gendergerelateerd geweld of psychologische ondersteuning.

De vrouwen voelen zich wanhopig omdat de autoriteiten hun klacht vaak niet eens in behandeling nemen. 'Ze worden voor bemiddeling, naar de gezinsraden van de gemeenschappen gestuurd die dezelfde overheidsstructuren hebben als de regering. Deze gemeenschappen zijn niet toegerust met kennis betreffende gendergeweld. Zij geven eerder de vrouwen de schuld en raden hen aan om hun aanval te vergeven, diegene die hen misschien zelfs met de dood heeft bedreigd.' Officiële cijfers bevestigen de versie van Mejía. Volgens de gegevens die door de nationale politie zijn gepubliceerd, hebben de vrouwenpolitiebureaus tussen februari en augustus van dit jaar 7900 >>>

foto: internet

dossiers naar het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht gestuurd met klachten over misdaden en misdrijven tegen vrouwen. Tachtig procent van deze gevallen (6320) werd volgens de autoriteiten opgelost door bemiddeling terwijl slechts veertien procent van de aangeklaagden (1100) werd vervolgd voor misdrijven zoals seksueel misbruik, verkrachting, ernstig letsel en vrouwenmoorden.

Vrijlating

Aan de andere kant heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken dit jaar in context van de pandemie ongeveer 8000 criminelen vrijgelaten. Criminelen waarvan vrouwenorganisaties minstens vijfhonderd veroordeelden hebben geïdentificeerd als schuldig aan verkrachting, seksueel misbruik, seksuele uitbuiting en femicide. 'We zijn bezorgd omdat deze mannen terugkomen in de gemeenschappen, waar de slachtoffers gevaar lopen, maar ook de mensen die deze slachtoffers hebben begeleid', zegt Nancy Mora, lid van de Grupo Venancia. De geraadpleegde slachtofferbegeleiders waren het erover eens dat zowel de vrijlating van de agressors als het lage percentage vervolgd van geweld tegen vrouwen een boodschap van straffeloosheid is voor criminelen en vrouwen zal ontmoedigen om naar de autoriteiten te stappen om rechtelijke bescherming te vragen.

Daarentegen vervolgen de politie en de rechterlijke macht voortdurend oppositieburgers, en sinds 2018 zijn er om politieke redenen honderden mensen vastgehouden en vervolgd. De mensenrechtencrisis, de economische crisis en de gezondheids crisis hebben de situatie van Nicaraguanse vrouwen en meisjes verergerd, maar tegelijkertijd hebben de bevoegde instanties geweigerd het probleem tijdig aan te pakken.

'In Nicaragua is er een diepgeworteld sociaal conflict, emotioneel en economisch, waarbij meisjes en vrouwen degenen zijn die dit met hun lichaam en bloed betalen', zegt Marycé Mejía.

Noelia Gutiérrez, november 2020

vertaling, bewerking: **Louise Donjacour**

Femicide

Het woord femicide is een samentrekking van de woorden 'vrouwelijk' (femi) en 'moord' (cide) werd in 1976 bedacht door de feministische auteur Diana E. H. Russell. Ze definieerde het woord als 'het doden van vrouwen door mannen omdat ze vrouw zijn'. De term raakte opnieuw in zwang na de beruchte moorden in de Mexicaanse stad Juárez, waar in de jaren negentig honderden jonge vrouwen werden vermoord. Elke dag worden volgens de Verenigde Naties wereldwijd zo'n 137 vrouwen omgebracht door een familielid, partner of ex-partner. Gendergerelateerd geweld vormt een primaire bedreiging voor het leven en het welzijn van vrouwen en meisjes over de hele wereld, en vooral in Latijns-Amerika, waar elke twee uur een vrouw wordt vermoord uitsluitend omdat ze een vrouw is (ECLAC, 2018), waardoor de regio, na Afrika, op de tweede plaats komt met het hoogste percentage femiciden wereldwijd (UNODC, 2019).

We zien femicide vaak als een probleem van verre landen met een 'machocultuur'. Maar ook in Nederland worden vrouwen vermoord door hun (ex-)partner. Vaker dan je zou denken. Jaarlijks sterven veertig vrouwen in Nederland door femicide. 97.000 vrouwen hadden in Nederland in de afgelopen vijf jaar structureel te maken met fysiek of seksueel geweld (blijkt uit onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum).

Geweld tegen vrouwen is de meest voorkomende vorm van schending van de mensenrechten. Volgens Amnesty International worden elk jaar 45.000 gevallen van huiselijk geweld geregistreerd door het Openbaar Ministerie. En dit is slechts het topje van de ijsberg, want veel vrouwen durven geen klacht in te dienen, of weten niet waar ze terecht kunnen.

En het geweld tegen vrouwen neemt toe. In oktober 2020 publiceerde het VN-trustfonds om geweld tegen vrouwen uit te bannen een studie op basis van rapporten en data van vrouwenrechtenorganisaties aan de frontlinie. Daaruit blijkt dat alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes, met name huiselijk geweld, tijdens de Covid-19-pandemie zijn toegenomen. Die verontrustende tendens wordt omschreven als de schaduwpanidemie.

Verschillende organisaties hebben gewaarschuwd dat geweld tegen vrouwen en meisjes kan verergeren als gevolg van opsluiting en toegenomen agressiviteit als gevolg van de emotionele en economische stress die de meerderheid van huishoudens wereldwijd ervaart. (UN Women 2020; UNICEF, 2020; UNFPA, 2020). Lokale feministische organisaties schatten dat de Covid-19-crisis het aantal vrouwenmoorden en adolescentenzwangerschappen in Nicaragua zal doen toenemen.

JAAR 2020 VERSLAG

kinderen met zelfgemaakte handpoppen
foto: CMV

4 KWALITEITS-
ONDERWIJS

10 ONGELIJKHEID
VERMINDEREN

13 KLIMAATACTIE

17 PARTNERSCHAP OM
DOELSTELLINGEN
TE BEREIKEN

V o o r w o o r d

2020: Stedenband Tilburg-Matagalpa in lockdown...

Een flitsend, positief jaarverslag schrijven is dit jaar teveel gevraagd. In dit verslag leest u op welke wijze coördinator, bestuur en vrijwilligers er in slaagden de stedenband tussen Tilburg en Matagalpa in 2020 te bestendigen.

Als of de politiek-maatschappelijke situatie in Nicaragua in de afgelopen jaren al niet genoeg problemen voor onze vrienden in Matagalpa opleverde, kwamen er in 2020 de coronapandemie en twee zware tropische orkanen bovenop. Dat daardoor veel van de plannen in Matagalpa en hier in Tilburg niet gerealiseerd konden worden, is wel duidelijk.

Contacten in Tilburg met collega's uit onze sector, gemeente-ambtenaren, bestuursleden, vrijwilligers, de Tilburgse zusterscholen, het Landelijk Beraad Stedenbanden en anderen verliepen slechts via whatsapp, Zoom-vergaderingen of Teams-besprekingen. Tal van evenementen vonden niet plaats. De scholen die in andere jaren volop aandacht voor hun scholenband tentoonspreidden, hadden in 2020 wel heel wat anders aan hun hoofd.

In berichten uit Matagalpa, via het Comité Mano Vuelta, werden we geïnformeerd over de wijze waarop onze vrienden omgingen met de problemen die zich voordeden. We kregen verzoeken om de zusterscholen te voorzien van noodzakelijke hygiënische hulpmiddelen. Er werd verslag gedaan van de milieueducatieve projecten die doorgingen.

Ook werden we op de hoogte gehouden van de wijze waarop Fumdec de crisis voor hun microkredietprogramma bestreed.

De orkanen die in Midden-Amerika ook delen van Nicaragua ontwrichtten lieten ons duidelijk zien dat er terecht ook veel aandacht zal moeten gaan naar 'onze koffieboeren' die zich onder meer bezighouden met de gevolgen van de klimaatveranderingen.

Kortom: er is voldoende werk als het coronavirus niet meer zo'n allesbepalende negatieve stempel drukt op ons allemaal. Ongetwijfeld hebben we elkaar in 2021 hard nodig om onze Stedenband weer de plaats te geven die wij en onze vrienden in Matagalpa verdienen.

Frans Couwenberg
tijdens de Vuelta a Matagalpa
foto: Mariet Bastiaanse

Frans Couwenberg, voorzitter

Leeswijzer

Voor dit jaarverslag is zoveel mogelijk de indeling aangehouden van de subsidieaanvraag van de Stedenband aan de gemeente Tilburg, zodat een vergelijking kan worden gemaakt tussen plannen en resultaten.

C o l o f o n

Dit is het inhoudelijk jaarverslag van de Stedenband Tilburg-Matagalpa. Het financieel jaarverslag kan worden opgevraagd op onderstaand adres en is te vinden op de website bij 'Over...'

Stedenband Tilburg-Matagalpa
Beneluxlaan 74, 5042 WS Tilburg
Tel. 013 – 536 8706
stedenband@tilburg-matagalpa.nl
www.tilburg-matagalpa.nl

De STM is te vinden op **Facebook** en **Instagram** of volg ons op **Twitter @mimatagalpa**
Ons project Social Tourism Nicaragua is ook te vinden op **Facebook** en **Instagram**.

Bestuur

Frans Couwenberg (voorzitter)
Robert van der Linden (penningmeester)
Theo Smeele (secretaris)
Anneke Kolen
Wies van Berkel
Theo Hoedjes

Medewerker en samenstelling jaarverslag

Miranda van der Klaauw (coördinator)

Vormgeving

HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

I n h o u d

Voorwoord	2
Inhoud, Colofon	2
1. Onderwijs, <i>Global Goals 4 en 17</i>	3
2. Economie, <i>Global Goals 1, 2, 5, 8, 10 en 17</i>	4
3. Klimaat, <i>Global Goals 12, 13 en 17</i>	6
4. Voorlichting/PR/ <i>Global Goals</i>	7
Organisaties, begrippen en afkortingen	8

bestuur en leden CMV
foto's: CMV

docenten volgen een workshop

leerlingen van Solingalpa maakten een grote poster voor het Beatrix College

kinderen bij de Hormiguitas werken met flashcards

1.

WILDE
GANZEN
Klein project Groot verschil

Onderwijs

Mondiaal partnerschap tussen scholen en docenten

Het voorjaar van 2020 was nog niet eens begonnen. Het voorjaar is meestal de start van de activiteiten van de Stedenband en op de scholen. Maar de scholen - en wij allemaal - hadden ineens heel andere dingen aan ons hoofd: **corona!** De gevolgen waren groot: geen onderwijsreis met workshops, geen Matagalpa projectweken op de Tilburgse zusterscholen, geen sponsorloop en geen scholierencompetitie.

De voorbereidingen voor de onderwijsreis naar Matagalpa waren getroffen, maar we hebben de reis moeten annuleren. Het was ook niet mogelijk om docenten uit Matagalpa uit te nodigen om naar Tilburg te komen, zoals in 2019 wel is gedaan.

Gelukkig is er op het **Beatrix College**, met het tweetalig havo, wel een start gemaakt met de uitwisseling met de school **Solingalpa** in Matagalpa. Beide scholen maakten collages met foto's en wisselden een filmpje en een Padlet uit. In 2021 willen de scholen aan een project werken met de thema's sport en muziek.

Projecten wel uitgevoerd

In Matagalpa is in het begin van de pandemie op de scholen veel aandacht besteed aan preventie. Met geld uit ons noodfonds werden banners gemaakt met informatie en werden materialen voor goede handhygiëne aangeschaft.

Na enige tijd kon onze partnerorganisatie **Comité Mano Vuelta (CMV)** de uitvoering van de geplande projecten weer oppakken. Er zijn meer dan 300 stoeltjes gerepareerd en er is een poppenkastproject over milieubewustzijn ontwikkeld en uitgevoerd op scholen en in wijken. Er zijn bomen geplant bij de scholen en er is meer aandacht gekomen voor afvalpreventie en recycling. Er is een overeenkomst afgesloten met de organisatie **Familias Especiales** voor de recycling van diverse afvalstromen.

Docenten van 12 scholen zijn getraind in liefdevol opvoeden en in handvaardigheid. Ook doen CMV en het Ministerie van Onderwijs **MINED** mee met een programma van de organisatie **Teach a Man to Fish**, die proberen ondernemerschap bij jongeren te stimuleren, via scholen.

Tot slot heeft **CMV**, dankzij eigen spaargeld én de premie van **Wilde Ganzen**, eindelijk een eigen kantoor kunnen kopen. Dit betekent dat ze geen huur meer hoeven te betalen en dat onze bijdrage aan hun begroting omlaag kan.

Stop Kinderarbeid

Er was dit jaar geen geld voor een nieuw vakbondsproject ter bestrijding van schooluitval en kinderarbeid. Wel konden we een bedrag overmaken naar het centrum voor kansarme kinderen **las Hormiguitas**. Dat centrum vangt 100 kinderen op met leerachterstanden of armoedige thuissituaties. Zij krijgen huiswerkbegeleiding en leren zich ontwikkelen op sportief en kunstzinnig vlak. De docenten van de Hormiguitas participeren ook in de workshops die de andere scholen organiseren.

Bereik in Tilburg:

2.300 kinderen/jongeren, 4.600 ouders, 130 docenten. Er waren nauwelijks activiteiten, maar de scholenbanden hebben een permanent karakter, waardoor Matagalpa toch regelmatig 'op de agenda' of in de nieuwsbrief staat.

Op het Beatrix College gaat het om twee klassen tweetalig havo, ongeveer 50 leerlingen en 6 betrokken docenten.

Fondswerving:

Er is, vanwege de pauze op de scholen, nauwelijks geld bijgekomen voor onderwijsprojecten, maar omdat er nog een bedrag stond gereserveerd, kon onze partner toch een nieuwe aanvraag indienen. Deze is begin 2021 voorgelegd aan Wilde Ganzen voor medefinanciering.

Er kwam (via *particuliere donaties*) ongeveer 500 euro binnen voor onderwijs, 1.800 euro voor kindercentrum las Hormiguitas en 1.900 euro voor de onderwijsvakbond.

onderwijs

Beatrix College koppelt Matagalpa aan tweetalig havo

Leerlingen van het tweetalig havo van het Beatrix College krijgen binnenkort 'post' van leeftijdgenoten uit Matagalpa, Nicaragua. De havo-variant is met ingang van dit studiejaar nieuw. Leerlingen krijgen een groot deel van de lessen in het Engels. Maar de school daagt de leerlingen ook uit om op andere manieren de grenzen te verleggen en wil wereldburgers van hen maken. Door te leren van en over andere culturen en door na te denken over thema's die jongeren wereldwijd bezig houden.

De contacten die er al waren met de Stedenband Tilburg-Matagalpa worden nu benut om een uitwisseling met de school Solingalpa te starten. Aan beide kanten van de oceaan staan de jongeren én de docenten te popelen om er een succes van te maken. Claudia van Gils, verantwoordelijk voor de onderbouw, hierover: "Ik vind het geweldig en wordt helemaal enthousiast van het idee om met een school zo ver weg en in zo'n heel ander land de uitwisseling vorm te geven. We willen beginnen met het maken van een collage als kennismaking en daarna thema's als sport en muziek uitwisselen." Ook Miranda van der Klaauw, coördinator van de Stedenband, is enthousiast. "Ik denk dat het Engels voor de leerlingen in het Spaanstalige Nicaragua nog een hele uitdaging is, maar ze willen het wel allemaal heel graag leren en ook vinden ze contacten met jongeren in andere landen interessant. Door onze contacten en de samenwerking met onze partners kunnen we zorgen voor continuïteit en de uitwisseling elk studiejaar verder ontwikkelen."

Of de uitwisseling op termijn ook gaat leiden tot fysieke ontmoetingen, is nu nog niet te zeggen, maar voorlopig zijn de activiteiten in ieder geval coronaproof.

Foto: tweetalig bovenbouwcoördinator Jackie de Waal met docenten uit Matagalpa die vorig jaar in Tilburg op bezoek waren.

aandacht voor project Beatrix College in Focus op Reeshof
foto: Miranda van der Klaauw

onderwijs

economie

2.

Economie

Mondiaal partnerschap tussen vrouwen en ondernemers

Overal ter wereld lijdt de economie onder de maatregelen die zijn genomen om de pandemie te bestrijden. Hoewel er in Nicaragua geen sprake is geweest van lange periodes van lockdown, heeft met name de informele economie het tijdens de corona-uitbraak heel moeilijk gehad. Dat zijn de vrouwen die met hun handelswaren op straat staan, op de markt of die vanuit huis werken.

Verlies

Fumdec (onze partner bij het project *Microkrediet voor Vrouwen*) lijdt, sinds de onzekerere politieke situatie in Nicaragua en nu ook vanwege de pandemie, meer verlies dan normaal. Ze streven ernaar om dat verlies onder de 5% te houden, wat jarenlang geen enkel probleem was, maar nu zitten ze op 7%. Er zijn vrouwen geëmigreerd, overleden of hun zaak is failliet gegaan. Dat gaat ten koste van het eigen vermogen van Fumdec. Het fonds waar Fumdec mee werkt om de vrouwen krediet te geven komt uit het *Rotatiefonds* van het *Landelijk Beraad Stedenbanden (LB-SNN)*. Het gaat om 100.000 dollar.

Met een bedrag van 5.000 dollar heeft Fumdec in 2020 'solidaire groepen' in de gemeente Matagalpa ondersteund met niet-financiële diensten. Het gaat in totaal om 400 vrouwen. Ze leerden hoe om te gaan met krediet, administratie en financiële planning en kregen extra informatie over hygiëne in verband met corona. Ze kregen ook handgel en mondkapjes uitgereikt voor zichzelf en hun klanten. Ook op het kantoor van Fumdec zijn enkele aanpassingen gedaan en een deel van de monitoring doet men nu telefonisch.

de bijdrage aan Fumdec wordt overhandigd door CMV
foto's: CMV

wateropslag met behulp van stevig plastic

koffie uit Matagalpa, gearriveerd in Tilburg
foto: Sander de Putter

Koffie in Matagalpa, koffie in Tilburg?

De Matagalpese koffieboeren zagen eind 2020 twee orkanen over hun velden trekken. Even werd gevreesd voor schade aan de koffie-oogst, die net begonnen was. Maar gelukkig is het voor Matagalpa allemaal meegevallen en was er vooral veel schade aan de oostkust van het land. Daarnaast waren er in de buurt van rivieren enkele overstromingen.

Deze situatie geeft eens te meer het belang aan van het leren omgaan met het veranderende klimaat. En dat is precies waar het huidige koffieproject over gaat. De coöperatie **UCA San Ramón** organiseerde in 2020 diverse bijeenkomsten voor 250 leden. De belangrijkste onderwerpen waren: het ecosysteem, de ecologische landbouw en klimaataanpassingen als het aanleggen van groene barrières, de verbetering van de bodem en verantwoord waterbeheer.

In Tilburg is dit jaar door twee Fontys-studenten bedrijfskunde - in het kader van een minor Global Development Issues - een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de vraag of onze stichting koffie uit Matagalpa in Tilburg zou kunnen verkopen. Deze wens ligt er al heel lang, maar tot nu toe lukte het niet om dit te realiseren. Zowel de aanvoer- als de afzetkant is nu in kaart gebracht. Het verslag met advies is begin 2021 klaar. Het bestuur besluit dan of dit project kan worden voortgezet als sociale onderneming.

Acties

Er waren diverse acties in voorbereiding om aandacht te vragen voor bovengenoemde projecten, maar in het eerste deel van 2020 heeft alleen de spinning marathon bij **Basic Fit** plaats kunnen vinden. De rozenactie, de boekenmarkt en de **Dwalerij** gingen niet door. Daarentegen konden we eind september wel de **Vuelta a Matagalpa** fietstocht organiseren.

Er is hard gewerkt om via de achterban, vermogensfondsen en online meer donaties voor de projecten te verkrijgen. Dit is redelijk gelukt, waardoor ongeveer evenveel geld is opgehaald als in andere jaren.

Tevens zijn we bezig geweest met plannen voor andere mogelijkheden om ons werk onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld online. Met **'Boek winst'** is overleg gevoerd over het idee om een (*tijdelijke*) boekwinkel te openen, boekverkoopmomenten te creëren of een webshop te realiseren. Er is gezocht naar mogelijke locaties voor een (*tijdelijke*) boekwinkel. Dit is in 2020 niet gelukt, maar het lijkt erop dat we hier in 2021 wel mee aan de slag kunnen.

koffieboeren maken sleuven om water langer vast te houden

CMV op veldbezoek bij de UCA

Toerisme en buitenlandstages

We dachten weer op reis te kunnen, na de instabiele politieke situatie in Nicaragua in 2018 en 2019. En toen kwam corona, waardoor alle reizen en reisplannen opnieuw moesten worden opgeschort. Het toerismeproject wacht dus op betere tijden.

Wel van start gegaan en begeleid is een stagiair fysiotherapie (*van Avans*). De student heeft de stage helaas moeten afbreken.

Bereik in Tilburg:

150 personen met de diverse acties en via onze communicatiekanalen en 6 bedrijven/organisaties en hun netwerk.

Fondswerving:

Voor het microkredietproject werd 2.335 euro ingezameld, voor de koffieboeren 9.955 euro.

3.

Klimaat

Klimaat is een factor van groeiend belang wereldwijd. Het koffieproject dat wij op dit moment steunen sluit hierbij aan. Voor de nieuwe subsidieperiode willen wij meer aanknopingspunten zoeken, bijvoorbeeld in Tilburgse wijken of met Tilburgse jongeren.

Geld dat nog stond gereserveerd voor milieuprojecten (5.000 dollar) is in 2020 besteed aan een milieu-educatieproject van de Movimiento Comunal. Dit is uitgevoerd in 6 wijken van de stad Matagalpa en in 10 gemeenschappen in ruraal gebied. De doelen waren: het beschermen van waterbronnen en kennis over natuurlijke medicijnen benutten en delen. Via wijkleiders zijn er bijeenkomsten en activiteiten georganiseerd. Er zijn 2.360 boompjes geplant; veel fruitbomen en kruidenplanten. Er is een workshop geweest over kruiden en planten, te gebruiken als medicijn. Men heeft zelfs goede ervaringen opgedaan met het bestrijden van corona-symptomen. En er waren workshops over het milieu en het klimaat en wat kan worden gedaan om problemen te voorkomen en te bestrijden. Op de radio en op kalenders zijn milieuboodschappen verspreid.

boompjes voor de gemeenschap
foto: MCN

overhandiging van het geld voor het milieuproject aan Chilo (MCN)
foto: CMV

zakjes met natuurlijke medicijnen
foto: MCN

4.

Voorlichting/PR/Global Goals 2030

Een einde maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering

bericht TTM-actie in Brabants Dagblad

De Tilburgse Kermis met LunaLunaLuna, de Tilburg Ten Miles en Night University gingen dit jaar niet door. De Tilburg Ten Miles organiseerde wel een alternatief. Er heeft een virtueel startmoment plaatsgevonden en de lopers liepen 'thuis' en op hun eigen moment. In samenwerking met LBSNN en de gemeente Tilburg is een flyer gemaakt en is de rozenactie online gegaan. De actie werd (met foto) vermeld in een artikel in het Brabants Dagblad.

Daarnaast zijn voor de toekomst nadere afspraken gemaakt tussen LBSNN en de TTM om van de TTM een Global Goals event te maken.

Tour

Om 5 jaar Global Goals te vieren organiseerden we samen met de gemeente Tilburg en onze mondiale collega's eind september de Tour de Global Goals, een fietstocht langs mondiale hoogtepunten in Tilburg. De deelname viel helaas tegen. Mogelijk kan volgend jaar een aangepaste versie worden gerealiseerd.

doelschieten bij de Tour
foto: Miranda van der Klaauw

De Global Goals materialen zijn ingezet bij de Tour de Global Goals, op het Theresia Lyceum en bij de (aangepaste) Open Dag van Helicon. Helicon wil graag samenwerken om de Global Goals nog meer te integreren in het onderwijs. Gedacht wordt aan de inzet van studenten bij het bedenken en organiseren van events en aan een Nicaraguaanse muurschildering op het pand langs het spoor.

Het platform Tilburg4GlobalGoals (Mondiaal Tilburg), waarin onze Stedenband actief participeert, heeft succes geboekt bij de totstandkoming van de nieuwe gemeentelijke nota mondiaal beleid. De gemeenteraad heeft het mondiale aspect van de Global Goals weer centraal gezet. Daarmee wordt voorkomen dat elk Global Goals project in aanmerking komt voor financiering uit het voor mondiale bewustwording geormeerde budget.

Voorlichting & PR

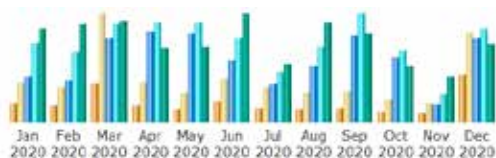
Het werk van de Stedenband wordt onder de aandacht gebracht via de lokale en regionale pers, twee websites (een algemene en een voor toerisme), twee Facebook-pagina's, Twitter en twee Instagram accounts. Aan de websites zijn nieuwsbrieven gekoppeld.

Van het informatieblad *¡Cómo No!* verschenen twee nummers (één dubbelnummer). Het blad wordt steeds meer digitaal gelezen, wat een kostenbesparing oplevert.

Het secretariaat van de Stedenband begeleidde 50 vrijwilligers in werkgroepen en bij activiteiten. Daarnaast waren er overleggen met de gemeente Tilburg, met het Landelijk Beraad Stedenbanden (LBSNN) en andere partners.

Bereik Global Goals/voorlichting/PR:

Ondanks corona is het aantal unieke bezoekers op onze website licht gestegen tot 13.871, is het aantal bezoeken gestegen tot 31.429 en het aantal hits fors gestegen tot 580.038 (zie ook grafiek). Ruim 400 mensen ontvangen onze digitale nieuwsbrief en 400 mensen lezen de papieren *¡Cómo No!* 450 mensen volgen ons op Facebook, bijna 300 op Twitter en ruim 100 op Instagram.

Months	Unique visitors	Number of visits	Pages	Hits	Bandwidth
Jan 2020	1,145	2,402	27,574	47,902	1.91 GB
Feb 2020	966	2,095	24,833	42,927	2.01 GB
Mar 2020	2,358	6,529	50,353	59,075	2.07 GB
Apr 2020	963	2,429	54,769	60,467	1.52 GB
May 2020	760	1,806	53,754	60,209	1.53 GB
Jun 2020	1,176	2,660	37,852	50,697	2.21 GB
Jul 2020	817	2,042	22,896	30,244	1.20 GB
Aug 2020	791	1,770	34,035	45,642	2.03 GB
Sep 2020	863	1,853	52,775	65,617	1.81 GB
Oct 2020	614	1,340	38,803	43,574	1.14 GB
Nov 2020	575	1,124	10,441	17,479	938.99 MB
Dec 2020	2,843	5,379	50,348	56,205	1.60 GB
Total	13,871	31,429	459,433	580,038	19.95 GB

Organisaties, begrippen en afkortingen

Beatrix College: middelbare school in de Tilburgse wijk Reeshof

Boek winst: zamelt gelezen boeken in en verkoopt deze voor goede doelen

CMV: Comité Mano Vuelta, partnerorganisatie van de STM in Matagalpa

¡Cómo No!: informatieblad van de Stedenband

Dwalerij: zondagsmarkt in Dwaalgebied centrum Tilburg

Familias Especiales: Matagalpese organisatie voor kinderen met een beperking

Fontys: onderwijsinstelling voor hoger onderwijs

Fumdec: stimuleert de economische ontwikkeling van vrouwen in Matagalpa

Global Goals of SDGs: internationale afspraken om een einde te maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering

Hormiguitas: centrum voor kansarme kinderen in Matagalpa

LBSNN: Landelijk Beraad Stedenbanden Nederland Nicaragua

LunaLunaLuna: theaterkermis

MINED: Ministerie van Onderwijs in Nicaragua

Movimiento Comunal: organisatie voor gemeenschapsontwikkeling in Nicaragua

STM: Stedenband Tilburg-Matagalpa

Tilburg4GlobalGoals: werkgroep van Tilburgse mondiale organisaties

Tilburgse Kermis: grootste kermis van de Benelux

Tilburg Ten Miles (TTM): loopevenement in het centrum van Tilburg

UCA: landbouwcoöperatie in San Ramón, Matagalpa

Wilde Ganzen: steunt ontwikkelingsprojecten samen met bevlogen Nederlanders

kraampje en Global Goals doel bij de Christoffelschool
foto: Miranda van der Klaauw

Beleid Mondiale Bewustwording per 2021

Op 1 januari 2021 liep het beleidskader Mondiale Bewustwording: Een Wereld te Winnen (EWTW) af. De nieuwe beleidsnota Mondiale Bewustwording beschrijft de manier waarop de komende periode initiatieven worden gesubsidieerd.

**'Geen armoede',
'Klimaatactie',
'Eerlijk werk en economische groei' en
'Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid'.**

Tilburg in de wereld en de wereld in Tilburg

In december 2019 is de evaluatie van het beleid Mondiale Bewustwording 2016-2020 besproken in de Tilburgse gemeenteraad. Daarna zijn door de raad de kaders vastgesteld voor de nieuwe beleidsperiode. Deze kaders bestaan uit drie randvoorwaarden: versterken bewustwording, versterken participatie en stimuleren samenwerking. Belangrijk vindt de gemeente dat we ons in Tilburg niet alleen bewust zijn van de mondiale problematieken en uitdagingen, maar ook dat we ons er bewust van zijn dat wat wij doen effect heeft op de wereld en dat wat er gebeurt in de wereld effect heeft op ons in Tilburg. Dit vraagt om meer bekendheid onder Tilburgers van de Global Goals en de mondiale initiatieven die er zijn. Het vraagt ook om meer samenwerking, zowel tussen de betrokken initiatieven onderling als met bedrijven en organisaties in de stad.

Tevens is de keuze gemaakt om te focussen op een viertal Sustainable Development Goals:

'Geen armoede', 'Klimaatactie', 'Eerlijk werk en economische groei' en 'Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid'.

Aan de totstandkoming van de beleidsnota Mondiale Bewustwording 2021-2025 liggen de resultaten ten grondslag van de evaluatie en de online consultatie die in het voorjaar van 2020 is gehouden met diverse betrokkenen, individuen en instellingen in de stad. Daarnaast is besloten om het pitchen met publieksstemming door te ontwikkelen naar een manier van subsidiëring die meer samenwerking in de hand werkt.evens wil de gemeente meer Tilburgers betrekken bij mondiale bewustwording en meetbare beleidsindicatoren opnemen, inclusief een tussentijdse evaluatie.

Wat betekent dit voor de Stedenband?

Op dit moment wordt de nieuwe subsidieregeling nog uitgewerkt. Dit betekent dat we voor 2021 een overbruggingssubsidie hebben gekregen. Voor de periode 2022-2025 kunnen wij in de loop van dit jaar een aanvraag indienen. Voor meerjarenprogramma's is een jaarbudget van 175.000 euro beschikbaar, voor kortlopende projecten een bedrag van 110.000 euro per jaar.

samenstelling: **Miranda van der Klaauw**
bron: **notities gemeente Tilburg**

Over *Het Steentje* (*El Granito*)

Meer dan twintig jaar is er een apart bericht verschenen voor en van donateurs van het Beurzenproject met de naam *Het Steentje*. Het droeg een steentje bij aan de professionalisering van onderwijsgeevenden in de regio Matagalpa, vandaar die naam. In het Spaans: *El Granito*. Het werd uitgegeven in één of twee A-3 vellen met nieuws, brieven en berichten uit Matagalpa.

De fasen

Aanvankelijk bestond het project uit het verstrekken van beurzen aan leerkrachten om hun pabo-diploma te halen. Vaak stonden toen zogenaamde *empiristas* voor de klas op wijdverspreide plattelandscholen. Deze *empiristas* hadden vaak niet meer dan drie jaar middelbare school gedaan. De kwaliteit was niet om over naar huis te schrijven, dat laat zich wel begrijpen. Die beurzen als stimulans zich bij te laten scholen voorzagen in het dekken van onkosten zoals de buskaartjes en het eten en drinken tijdens de lesdagen. Er werd dankbaar gebruik van gemaakt en het positieve effect was groot. Later -toen de noodzaak hiervoor er niet meer was omdat de regering die taak op zich nam- veranderde dit project van opzet en doelstelling. Het in Tilburg bijnagebrachte geld werd besteed aan het werken aan een veelgevraagd doel: het verhogen van deskundigheid van leerkrachten die langer dan vijf jaar voor de klas stonden. Ze werden bijgeschoold in de vakken Spaans, rekenen, wereldoriëntatie en didactiek plus (zelf)reflectie daarop. Deze modules hebben we slechts korte tijd kunnen realiseren, omdat ANDEN -de onderwijsvakbond in Nicaragua-

met het verzoek kwam iets te doen aan schooluitval, onder andere veroorzaakt door kinderarbeid, met name tijdens de koffieoogst. De universiteit, de UNAN, ontwikkelde een training voor leerkrachten om de *comunidad* (het dorp, de gemeenschap) te laten merken dat naar school gaan niet alleen belangrijk, maar ook leuk, interessant en nuttig is voor de kinderen. Bij evaluaties van alle drie de genoemde projecten bleek steeds hoe groot het animo en de motivatie van de deelnemers was. We kunnen in die zin samen met ANDEN en de UNAN en vooral het Comité Mano Vuelta tot nu toe terugkijken op een geslaagde inzet van de donateurs gelden.

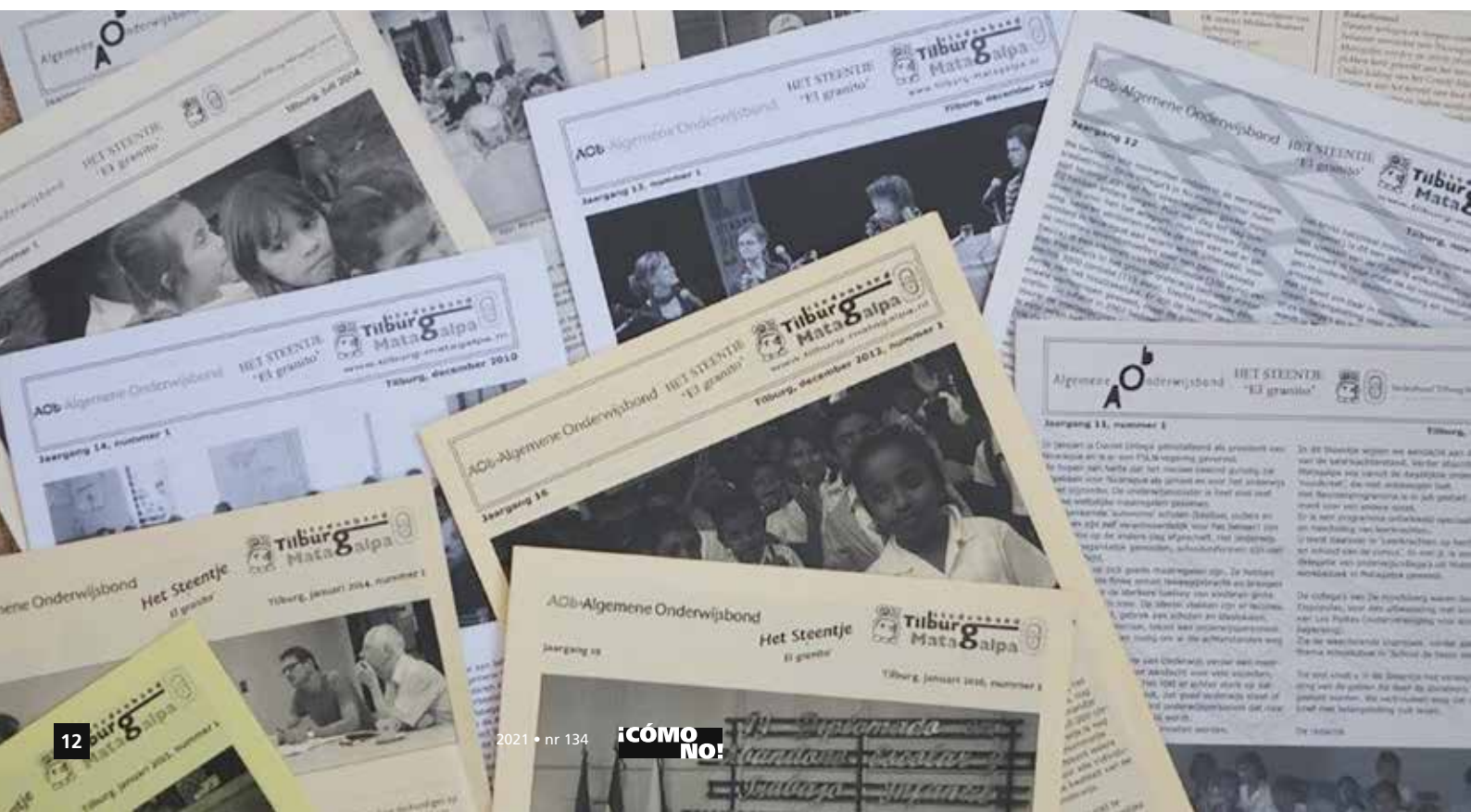
Van *Het Steentje* naar de *¡Cómo No!*

Terug naar *Het Steentje*: wij als redactie willen berichten die gaan over activiteiten/trainingen aan leerkrachten die kinderarbeid en schooluitval tegengaan, voortaan plaatsen in het informatieblad van de Stedenband Tilburg-Matagalpa, *¡Cómo No!*. *Het Steentje* zal dus niet meer apart verschijnen. In het laatste nummer van het informatieblad van 2020 informeerden we al uitgebreid over hoe de leerkrachten in Rio Blanco hun training geëvalueerd hebben. Nu wachten we op een volle beurs om een soortgelijk project in de regio Matagalpa opnieuw te faciliteren. Ieder kan een geldelijke bijdrage leveren. Zie de website van de Stedenband: www.tilburg-matagalpa.nl

Steun ons!

Toon Oomen

een aantal van de uitgebrachte nummers van *Het Steentje*
foto: Toon Oomen

Dromend sterven

Even terug in de tijd (vervolg)

In juni 2002, drie jaar na de eerste milieubrigade vertrok ik met Donna, Andre, Wil, Ingrid, Sandra, Meike, Joop en Theo met de tweede brigade van de Stedenband naar Matagalpa. We gingen weer veel boompjes planten samen met mensen van de Movimiento Comunal en de jonge brigadistas en we hadden daarnaast een vol programma. Hieronder weer een greep uit mijn dagboekantekeningen van die periode.

**'Er kwamen een paar
nieuwsgierige
kinderen bij staan en
toen nog een paar en
toen een hele horde
...'**

uitleg over koffieverwerking op finca La Corona
foto: Andre Dröge

donderdag 4 juli

Ik loop een hoop achter met schrijven. 't Is zeven uur in de ochtend dus ik heb tijd om even in te halen. Dinsdag zijn we naar een koffieplantage in La Corona geweest, het is een middelgrote finca van zo'n tweehonderd manzanas*. We krijgen uitleg over hoe de koffie groeit en hoe die wordt verwerkt. Alle onderdelen van de koffieplant worden hier gebruikt. Er is ook een project opgezet voor een 'kindercomedor' dat door de Stedenband is geïnitieerd. Sandra en ik hebben een paar koffieplukkers geïnterviewd. Ze stonden met drieën op een verhoogd stoepje bij een schuur. Sandra mocht foto's maken en ik mocht vragen stellen. Er kwamen een paar nieuwsgierige kinderen bij staan en toen nog een paar en toen een hele horde, en al die kinderen keken naar mij, zo dat ik me niet meer kon concentreren, dat was erg grappig.

vrijdag 5 juli

Ik zit in het centrale park naast de kathedraal te schrijven. Gisteravond heb ik besloten het programma dat voor onze groep was gemaakt vandaag niet mee te volgen. Ik ben de groep effe helemaal beu. Iedereen is snel geïrriteerd en er worden nogal eens botte opmerkingen gemaakt. Bovendien moet ik nog naar het internetcafé om een mailtje naar Miranda te sturen en eerst nog stukken kopiëren. >>>

* een manzana is 0,7 hectare

Gisteravond hebben we met Andre en zijn gastheer en een vriend van hem zitten praten over de Movimiento Comunal. Er werd nogal wat gemord over de leiding, die zit er al zo lang zei de gastheer. Ik heb vertrouwen in de mensen van de Movimiento, maar Andre heeft vertrouwen in zijn gastheer. Het gaf me wel een rotgevoel, hoe gaan we hier mee om?

Ik zie Joop lopen aan de overkant en ik loop naar hem toe. Hij is zich aan het ontspannen zegt ie. We gaan *frescos* drinken. Joop heeft gebak gekocht en de *Nuevo Diario*. Er staat een artikel in over de *día de basura* (de dag van het afval). Veel mensen van de gemeente Matagalpa en veel kinderen hebben geholpen om die dag alle rotzooi op te ruimen die op straat ligt. Ook werd de bevolking opgeroepen niet alles zomaar op straat te smijten, maar afval netjes in de vuilnisbakken te gooien.

Ik ga post afgeven van iemand uit Tilburg aan ene Sandra S. in de wijk Carlos Santi, een vrij nieuwe wijk. Sandra zet koffie voor me en we raken aan de praat. Sandra vertelt me over haar werk in de penitentiële inrichting El Sistema in Waswál; ze geeft er als vrijwilligster les aan gevangenen, alfabetisering. Het is een grote gevangenis met zo'n achthonderd gevangenen. Ze zitten er voor kleine delicten maar ook voor moord. Sandra vraagt me haar komende maandag te vergezellen naar El Sistema dan kan ze me laten zien waar ze werkt. Ik beloof haar te komen als de planning het toelaat. We spreken om half acht 's ochtends af bij de bushalte bij de kerck.

zaterdagochtend 6 juli

Vandaag gaan we met de groep en de jonge brigadistas naar de finca van Sergio, maar eerst planten we samen met de jongeren nog boompjes op een schoolterrein. Samen met Joop en Arquimedes vorm ik een groep. De grond is hard en vol stenen, maar het gaat vlot, vooral dankzij de sterke spieren van Arquimedes.

De finca van Sergio ligt nog voorbij San Ramón. Als we daar aankomen staan de moeder en de zus van Sergio klaar om ons te ontvangen. Iedereen geeft elkaar een hand. Dan worden er tafels gedekt en borden met eten aangedragen; avocado's met kaas, *güirilas* (tortilla's van jonge, verse mais) met room, maiskolven, kip en koffie. Sandra en ik gaan afwassen. Na een enorme stortbui krijgen we een rondleiding op de finca. Vanaf een hoge heuvel is er een fantastisch uitzicht over de omgeving. We horen gegil en geroep van de brigadistas; de meisjes zijn aan het paardrijden, de jongens aan het moddervoetballen.

zondag 7 juli

Als ik wakker word is het nog donker. Oei, toch al kwart voor vijf en we moeten om zes uur vanaf de Movimiento Comunal vertrekken, een uitje naar een vulkaan bij Masaya. Iedereen in huis slaapt nog. Ik ga me met veel gespetter wassen. Doña Reyna komt uiteindelijk aansloffen. Ze zucht en vraagt wat er is. Ik vertel dat ik vroeg weg moet vandaag. Joop is inmiddels binnengekomen om mij op te halen. Van Reyna krijgen we allebei eten, Joop veel meer dan ik, maar we ruilen want Joop heeft al gegeten. Hij maakt grapjes die Reyna niet goed begrijpt. Ze giechelt erom.

De vulkaan is indrukwekkend. Er is veel rook en het ruikt er erg naar zwavel. Overal ligt donker vulkanische gesteente en puimsteen. Ergens in de diepte op een rand vlak boven de eigenlijke krater staat met witte

kinderen eten in de kindercomedor
foto: Sandra de la Combé

samen met jongeren boompjes planten bij een school
foto: Andre Dröge

bij de nog actieve vulkaan
foto: Miranda van der Klaauw

stenen 'Santiago' geschreven. Vroeger werd de vulkaan Popogatepe genoemd, brandende berg. De laatste uitbarsting was in 1772. Lang geleden!

We bezoeken nog een soort museum met veel informatie over de vulkaan. Daarna rijden we naar Masaya, naar de markt waar we *artesanía* en souvenirs kopen. Als we terugrijden is het erg afgekoeld. Don Miguel, de chauffeur, rijdt zo hard dat we bijna van de pick-up afwaaien.

dinsdag 9 juli

In vliegende haast ga ik de deur uit, want ik ben gisteren mijn portemonnee verloren en kan dus geen taxi nemen. Sandra S. staat bij de bushalte bij de kerk te wachten. We gaan met een klein busje mee. Het is een eind rijden naar Waswalí. Als we aankomen zie ik een groot hekwerk en een heleboel blauwgroene barakken. Bij de ingang duurt het een hele tijd voordat er iets gebeurt. Dan mag Sandra binnen, ik niet, iemand moet de verantwoording voor mij op zich nemen, iemand van het betaalde personeel. Sandra gaat iemand zoeken. Ik sta tussen vrouwen en kinderen die tassen en manden met eten dragen. Het is bezoekuur, dat is de hele ochtend, maar slechts eenmaal per twee weken. Plotseling moet iedereen aan de kant. Er komt een busje voorrijden. Drie mannen met handboeien worden door bewakers met geweren en gummiknuppels naar de bus geleid. Eindelijk komt Sandra terug met een cipier die voor mij in wil staan. Ik mag binnen!

Een hoog metalen hekwerk. Geen boom, geen

plant op het terrein. Dan door de bewaking, door een enorme metalen wand met een poort erin. Ik voel me als in een film, zo onwerkelijk. Het lokaal waar Sandra lesgeeft is een erg grote ruimte waar verschillende klasjes les krijgen, allemaal tegelijk, dus je moet erg hard praten om boven de anderen uit te komen en het is moeilijk concentreren. Naast het lokaal is een piepklein bibliotheekje. Geld voor iets beters is er niet. Er staan wat gitaren in een hoek. Als ik ernaar vraag, hoor ik dat er een mariachi-band is opgericht in deze gevangenis.

Als we koffie aan het drinken zijn komen er een paar mannen aanlopen. Ze geven me een hand en kijken heel blij. Het blijken de mariachi. Ze zijn speciaal voor mij opgetrommeld om wat te spelen. Wat een eer! Sandra stelt voor om de rondleiding te hervatten. Eerst naar de keuken, groot en indrukwekkend en donkerberoet, met grote houtvuren en gaspitten, enorme pannen, bergen rijst en zakken bonen. Er zijn enorme tafels waar mannen overheen gebogen zitten. Bergen rijst op die tafels, *arroz sucio*, 'vuile rijst', er zitten bruine korrels en steentjes tussen. Deze mannen zijn de rijst aan het schonen. Wat een werk! Dan gaan we verder, naar enkele grote, erg lange hallen met links en rechts 'cellen'. De cellen zijn open, met dikke spijlen ervoor. Daarachter al die gezichten, vlak bij die spijlen. Achter hen zie ik rijen stapelbedden met nauwelijks ruimte ertussen. Het ruikt er niet prettig. Per cel zijn er negentig gevangenen. Als ze geen les hebben, of geen andere bezigheden, zitten ze hier dag en nacht, een uur >>>

per etmaal mogen ze naar buiten, op een binnenplaatsje. De gezichten van de meeste mannen zijn somber, uitdrukkeloos; een enkele kijkt nieuwsgierig, lacherig. Ik voel me erg ongemakkelijk. Ik ben blij als ik weer buiten ben. We bekijken nog een timmerwerkplaats waar mooie schommelstoelen worden gemaakt en een computerlokaal. De computers zien er tamelijk oud uit. Er zijn ook wat ruimtes waar de mannen hun vrouw kunnen ontvangen, of vrouwen hun man. Mannen mogen daar geen mannen ontvangen en vrouwen geen vrouwen. Uitoefenen van homoseksualiteit is verboden.

Als we teruglopen komen we langs de speciale afdeling voor vrouwen. Er zijn op dit moment zestien vrouwen hier. Ook is er een tiental adolescenten gedetineerd. Eigenlijk mogen ze hier niet zijn, maar er is geen speciale gevangenis voor jongeren. Ze hebben pech.

woensdag 10 juli

Het is half twee in de middag en ik zit voor het huis in 't zonnetje te schrijven. Laura zegt dat ik niet in de zon moet blijven zitten want dan wordt ik bruin en dat is lelijk, vindt ze. Laura zorgt goed voor me. Ze brengt me een groot glas van die heerlijke citroenfresco die doña Reyna maakt.

Tot grote vreugde van Reyna is mijn portemonnee weer terecht, hij lag nog in de pick-up van Don Miguel. Ik denk dat Reyna bang was dat ik haar ervan verdacht de portemonnee achterover gedrukt te hebben.

Gisteren zijn we weer naar El Guineo geweest om *cocinas mejoradas* te bouwen. Dit keer hebben we hard kunnen werken. Met een klein ijzerzaagje zonder handvat moest ik eerst een betonnen kachelpijp doorzagen. Ik voelde me net een gevangene die met een vijltje de tralies doorzaagt. Misschien kwam dat door mijn bezoek aan El Sistema. Met de man des huizes hebben Marlon, Francesco en ik de kachel verder gebouwd. We hebben hem helemaal afgekregen! Na afloop heb ik bij een huis Filipinos 'gekocht', de bananen die ik vorige keer zo heerlijk vond. Ik kreeg er een tas vol van mee en ook nog enkele paarsgroene en ik mocht er niks voor geven! Op de terugweg volgden ons allerlei vlinders, groene, gele, bruine, witte en paarse. Omdat we langzaam reden op de steile weg konden ze ons goed bijhouden. Prachtig!

Terug in Matagalpa begon het weer te plenzen. We dronken iets in een kroegje, we konden elkaar niet verstaan door het luid ratelen van de regen op het dak.

Morgenvroeg vertrekken Wil, Donna, Joop en Andre weer naar Nederland. 's Avonds wordt er flink afscheid van hen genomen in een sjofele kroeg, maar wel met veel vrolijke jongeren. Sergio koopt een fles rum met citroen en een heleboel cola.

vrijdag 12 juli

Gisteravond met Don Armando zitten praten. Eerst laat hij me een tijdschrift zien met wetenschappelijke weetjes. Hij vraagt me of ik katholiek ben, of ik in god geloof. Ik aarzel, lastig hierover te praten omdat iedereen hier zo gelovig is. 'Nee', zeg ik. Don Armando wijst naar het tijdschrift en zegt dat hij daardoor is gaan twijfelen. 'In de wetenschap is geen plaats voor god', zegt hij. We zijn een tijdje stil. Ik weet niet goed wat ik moet zeggen. Ik wil Armando niet verdrietig zien, het is zo'n zachtvaardig man. Gelukkig begint hij over de natuur te praten.

Laura zorgt goed voor mij
foto: Sandra de la Combé

“Ik denk dat Reyna bang was dat ik haar ervan verdacht de portemonnee achterover gedrukt te hebben.”

Pedro met zijn gezin in 1993
foto: Marian van Stiphout

**“Hij heeft nog maar
een kleine hoeveelheid
bakstenen nodig, dan is de
oven af, maar voorlopig
heeft ie geen geld om ze te
kopen.”**

Pedro bij de oven in zijn oude huis in 2006
foto: Els van der Meulen

Hij vertelt over mij onbekende bomen en planten en fruit en wat je ervan kunt maken: *rondón*, *tostones*, *chiltomas*, *pinol*, *chicha pujagua*** . Hij weet alles, ongelooflijk. Als hij vertelt over een drankje dat *morir soñando* (dromend sterven) heet, kijkt hij me verheerlijkt aan. ‘Wat is het dan?’, vraag ik. ‘*Algo delicioso*’, iets heerlijks’, zegt hij, ‘iets hemels’. Het blijkt een fresco met melk, sinaasappel en likeur te zijn.

vrijdagmiddag

Vandaag gaan we naar een leerwerkbedrijf: Edimsa, daar worden de diploma’s uitgereikt. De burgemeester is er, hij zit met de directeur en met Janett en Margine van het Comité aan een grote tafel. Een dame roept namen af. Dan begint plots iedereen naar mij te wijzen, ik moet er ook bij komen zitten, als vertegenwoordiger van de Stedenband, shit, ik begin te blozen. Zoals gewoonlijk zijn er veel toespraken en veel applaus, Dan volgen er dansjes en muziek en nog meer applaus. Dan gaan we de afstudeerproducten bekijken: een schommelstoel, een vitrinekastje, een stoel van metaal en leer. De afgestudeerden staan trots achter hun product.

zaterdag 13 juli

Vannacht weinig geslapen. Ik ga vandaag weer naar Walter Mendoza om Pedro op te zoeken, een van de jongens die vaak de bij de bouwploeg kwam kijken en helpen. Ik was hem op gaan zoeken toen ik een paar weken terug in die wijk was. Hij woonde tot kort geleden nog in hetzelfde huisje als achttien jaar geleden, het huisje waar Frank van de bouwploeg destijds logeerde. Alles is er nog hetzelfde, er zit alleen nieuw krantenpapier op het tussenmuurtje. Nu gaan we zijn nieuwe huis bekijken ergens in een nieuwe wijk aan de rand van Matagalpa. Het is een erg armoedig huisje van karton en plastic. Wel laat Pedro vol trots een half afgebouwde oven zien. Hij wil zijn geld gaan verdienen met brood bakken voor de nieuwe wijk. Dan kan hij een later beter huis bouwen. Hij heeft nog maar een kleine hoeveelheid bakstenen nodig, dan is de oven af, maar voorlopig heeft ie geen geld om ze te kopen.

Pedro is erg veranderd. Ik zie geen nieuwsgierigheid, geen optimisme meer in zijn ogen. Hij wilde studeren, naar Nederland, niet jong trouwen en niet teveel kinderen krijgen, dan had je een kans. Maar nu, nog steeds in zo’n stomme rotbarrio, zonder opleiding, met teveel kinderen. Hij is precies daar beland waar hij bang voor was.

Deze avond gaan we met de overgebleven Nederlanders in La Posada eten, een restaurant vlakbij Parque Darío, als afscheid. Want plots is deze reis afgelopen, Morgen gaan Sandra, Ingrid, Theo en ik ook weer terug naar huis. Meike, die iets later naar Matagalpa zou komen is uiteindelijk nooit komen opdagen. Niemand weet waarom niet.

Marian van Stiphout

**rondón is een schotel met yuca, bakbanaan, ui, pepers, vis en schildpadvlees; *tostones* zijn snacks gemaakt van bakbanaan; *chiltomas* zijn een soort paprika’s; *pinol* is een drankje van mais en cacao; *chicha pujagua* is een drank van parse mais, vruchten en vanille of kaneel

BOEKEN

v a n

TILBURG

LIBROS

p a r a

MATAGALPA

**BOEK
WINST**

Bezoek onze boekwinkel!

Het verhaal is inmiddels bekend: in 2020 konden we bijna geen activiteiten organiseren en waren er ook geen evenementen in de stad. Toen duidelijk werd dat de coronasituatie nog wel even ging duren, zijn we gaan kijken naar andersoortige activiteiten die wél kunnen. Een van de ideeën ontstond in gesprek met onze partner 'Boek winst': laten we zoeken naar een leegstaand pand of een andere plek, waar we de boeken die we nu niet op markten kunnen aanbieden, kunnen verkopen. Deze zoektocht heeft tot nu toe helaas niets opgeleverd of was niet betaalbaar. Bovendien zijn de winkels nu ook alweer een tijd gesloten. Ondertussen ontstond ook het idee om een deel van de boeken online te gaan verkopen. Er zijn diverse websites waarop je dit (in eigen beheer) kunt doen en hiervoor hoeven we nauwelijks kosten te maken.

Diverse vrijwilligers reageerden enthousiast op de vraag of ze hieraan mee zouden willen werken. We zijn met deze groep online bij elkaar gekomen voor overleg en we zijn begonnen!

Boeken Matagalpa

Momenteel hebben wij dus een online boekwinkel op www.boekwinkeltjes.nl onder de naam Boeken Matagalpa (Boeken voor Matagalpa was te lang, maar staat wel in het logo). Neem snel een kijkje in onze boekwinkel. Dat kan via onderstaande link of door naar www.boekwinkeltjes.nl te gaan, te klikken op boeken kopen en dan te zoeken op Matagalpa. Vervolgens kun je zoeken op titel of schrijver en je bestelling plaatsen. De boeken zijn in zeer goede staat en worden zorgvuldig verpakt en verzonden. Voor klanten in Tilburg en directe omgeving bezorgen we de bestellingen voor 1 euro aan huis!

<https://boeken-matagalpa.boekwinkeltjes.nl>

of

<https://www.boekwinkeltjes.nl/v/boeken-matagalpa/>

Zoek je een bepaalde roman, een spannend boek of een kinderboek? Mail ons, dan kijken we of we het boek in voorraad hebben.

Miranda

Geen feest, wel meedoen! *Amigos gaan door*

Het is alweer meer dan een jaar geleden (maart 2020) dat we als Amigos de Matagalpa een vriendenavond wilden organiseren, met muziek, films en een heuse Kahoot-quiz. Dat moesten we toen cancellen vanwege een nieuwe, onbekende en beangstigende ziekte ... juist, Covid-19. Omdat het inenten nog wel een tijd in beslag zal nemen, is het niet verstandig nu al een nieuwe datum te prikken. Maar die gaat er zeker komen! Om elkaar weer te ontmoeten, bij te praten en elkaar te enthousiasmeren voor Matagalpa, voor de vriend(inn)en en projecten dáár. Want dáár kan niet zonder vrienden hier.

Maar er zijn digitale mogelijkheden om toch een beetje bij te dragen aan de feestvreugde, in financiële zin dan. Zoals bekend wordt de Stedenband Tilburg-Matagalpa gesteund door de Stichting Amigos de Matagalpa (Vrienden van Matagalpa). Om alle activiteiten van de Stedenband op peil te kunnen houden is de financiële steun van deze vriendenstichting in de afgelopen jaren van toenemend belang gebleken.

Inhoudingspercentage

Bewustwordingsactiviteiten in Tilburg en projectondersteuning in Matagalpa zijn niet mogelijk zonder een deugdelijke, efficiënte organisatie. De kantoorkosten in Tilburg en in Matagalpa kunnen echter niet volledig betaald worden uit de gemeentelijke subsidie en de vijf procent overhead die de Stedenband Tilburg-Matagalpa bij projecten hanteert. Dit inhoudingspercentage op projectgelden -dat ten koste gaat van de projecten in Matagalpa- wil de Stedenband liever niet verhogen.

Daarom aan eenieder de vraag: Vind jij het ook belangrijk wat de Stedenband doet? Word dan vriend/vriendin van de Stedenband door een financiële bijdrage te leveren via de Stichting Amigos de Matagalpa. Je kunt vaste donateur worden vanaf 5 euro per maand, maar eenmalige bijdragen zijn ook van harte welkom. Rekeningnummer:

NL65 INGB 0008 2867 24, ten name van STICHTING AMIGOS DE MATAGALPA.

Sinds 1-1-2008 is deze stichting geregistreerd als goede doelen-organisatie bij de ANBI, waardoor giften fiscaal aftrekbaar zijn. Meer informatie over het belastingvoordeel bij gewone giften en periodieke giften vindt u op de website van de Stedenband en de belastingdienst.

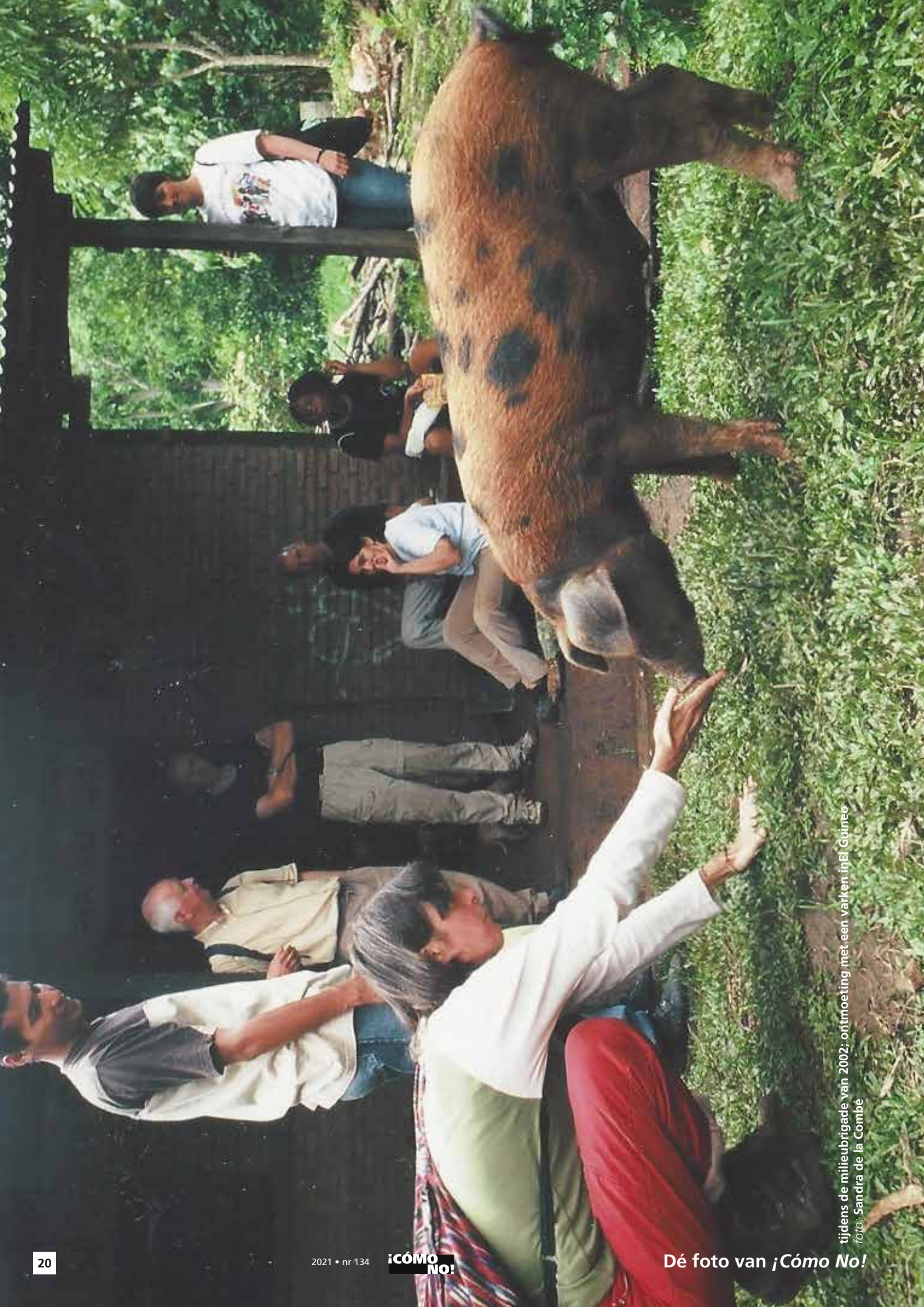
Vaste vrienden?

Wil je vaste donateur worden en de Stichting Amigos machtigen om periodiek een bedrag te incasseren? Dat kan ook. Download dan ons machtigingsformulier op www.amigostilburg.nl

De Stichting Amigos bestaat volledig uit vrijwilligers; zij krijgen geen beloning voor hun werkzaamheden. Bestuursleden zijn Toon Oomen, Wil Boonman en Herman Fitters. Het RSIN- of fiscaal nummer van de Amigos de Matagalpa is 8160.38.673. Het KvK-nummer is 18055866. Het postadres is Korhoenstraat 12, 5022 BJ Tilburg. Wil je meer informatie stuur dan gerust een E-mail naar amigos@tilburg-matagalpa.nl

Dank voor jouw bijdrage en tot later dit jaar, in betere omstandigheden!

Herman

tijdens de milieubrigade van 2002; ontmoeting met een varken in El Guineo
foto: Sandra de la Combé

Dé foto van ¡Cómo No!